

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم گری و نظارت

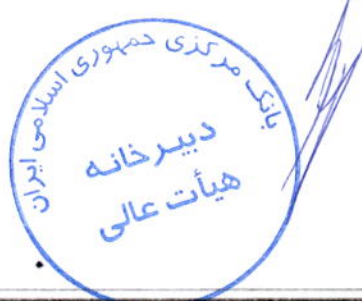
مدیریت کل تنظیم مقررات

دستورالعمل نحوه تاسیس، فعالیت، نظارت و

انحلال صندوق های قرض الحسنه

اداره مطالعات و مقررات

تابستان ۱۴۰۵

«دستور العمل اجرایی تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق های قرض الحسنه»

به استناد بند «الف» ماده (۳۷) قانون «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، بند (الف) ماده (۲۱) «قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، جزء (۲) بند (ج) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب مورخ ۱۴۰۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی ایران و در چارچوب «آیین نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیر تجاری» مصوب ۱۳۳۷/۹/۵، «دستور العمل اجرایی تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال صندوق های قرض الحسنه» که از این پس به اختصار «دستور العمل» نامیده می شود، به شرح زیر تدوین می گردد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- اصطلاحاتی که در این دستور العمل به کار رفته است، به شرح زیر تعریف می شود:

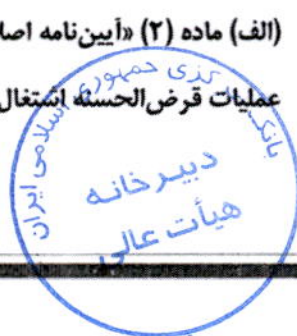
۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیر بانکی که به موجب قانون و یا با اجازه نامه بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

۱-۳- صندوق: صندوق قرض الحسنه اعم از صندوق قرض الحسنه نوع اول، صندوق قرض الحسنه نوع دوم، صندوق قرض الحسنه نوع سوم، صندوق قرض الحسنه بزرگ که در قالب مؤسسه غیر تجاری موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیر تجاری» که با رعایت «دستور العمل چهارچوب امور نظارتی صندوق های قرض الحسنه با استفاده از ظرفیت عامل نظارتی» تحت نظارت بانک مرکزی یا عامل نظارتی فعالیت می نماید؛

۱-۴- صندوق قرض الحسنه نوع اول: صندوق قرض الحسنه فاقد شعبه که در قالب مؤسسه غیر تجاری موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیر تجاری» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ یک میلیارد ریال می باشد؛

۱-۵- صندوق قرض الحسنه نوع دوم: صندوق قرض الحسنه فاقد شعبه که در قالب مؤسسه غیر تجاری موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیر تجاری» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ پنج میلیارد ریال می باشد؛

- ۱- ۶- صندوق قرض الحسنه نوع سوم: صندوق قرض الحسنه‌ای که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن مبلغ بیست و پنج میلیارد ریال می‌باشد؛
- ۱- ۷- صندوق قرض الحسنه بزرگ: صندوق قرض الحسنه‌ای که در قالب مؤسسه غیرتجارتی موضوع بند (الف) ماده (۲) «آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتی» تحت نظارت بانک مرکزی به عملیات قرض الحسنه اشتغال دارد و حداقل سرمایه ثبتی آن از مبلغ ده هزار میلیارد ریال می‌باشد؛
- ۱- ۸- عامل نظارتی: شامل بانک‌های قرض الحسنه، سازمان اقتصاد اسلامی ایران و کانون‌های صندوق‌های قرض الحسنه دارای صلاحیت که در چارچوب جزء (۲) بند (ج) ماده (۹) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، مسئولیت اجرای فرآیندهای تأسیس، فعالیت، نظارت و انحلال و... صندوق‌های قرض الحسنه را تحت نظارت و هدایت بانک مرکزی مطابق ضوابط ابلاغی مربوط بر عهده می‌گیرند.
- ۱- ۹- عملیات قرض الحسنه: انجام هرگونه فعالیت به منظور اخذ سپرده و اعطای وام قرض الحسنه؛
- ۱- ۱۰- مشتری: اشخاص حقیقی یا حقوقی متقاضی استفاده از خدمات صندوق؛
- ۱- ۱۱- خدمات پایه: خدماتی که طبق مقررات مربوط، پیش‌نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط صندوق است و پس از آن، مشتری به منظور اخذ خدمات مکرر و متمادی، به صندوق مراجعه می‌کند؛
- ۱- ۱۲- شعبه: واحد عملیاتی از صندوق قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ که در چارچوب این دستورالعمل مجاز به انجام تمام یا بخشی از عملیات صندوق قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ می‌باشد؛
- ۱- ۱۳- اجازه‌نامه تأسیس: اجازه‌نامه کتبی بانک مرکزی برای ثبت صندوق در مرجع ثبتی؛
- ۱- ۱۴- اجازه‌نامه فعالیت: اجازه‌نامه کتبی بانک مرکزی برای شروع یا ادامه فعالیت صندوق؛
- ۱- ۱۵- مازاد غیر قابل تخصیص: مازاد درآمدها بر هزینه‌های صندوق؛
- ۱- ۱۶- کسری: مازاد هزینه‌ها بر درآمدهای صندوق؛
- ۱- ۱۷- منابع نقدی: سرمایه و ارقام نقدی بدهی‌های صندوق مشتمل بر سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز، وجوه اداره شده، کارمزد قرض الحسنه اعطایی، سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری، کمک‌های نقدی بلاعوض، وصایای نقدی، وقف و حبس پول؛
- ۱- ۱۸- وجوه اداره شده: وجوهی که طبق توافق، از سوی واگذارنده و به موجب قرارداد عاملیت در اختیار صندوق-قرض الحسنه قرار می‌گیرد تا از محل آن به نیابت از واگذارنده و در قالب عقد قرض الحسنه، به متقاضی

ماده ۲- بانک مرکزی ظرف مدت سه ماه از تصویب این دستورالعمل، چارچوب امور نظارتی صندوق های قرض الحسنه (شامل فرآیند تأسیس، فعالیت، نظارت، گزیر و....) را با استفاده از ظرفیت عامل نظارتی به تصویب هیأت عالی می‌رساند.

تبصره ۱- صندوق موظف به تودیع سپرده احتیاطی نزد بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می کنند) است. میزان سپرده احتیاطی توسط بانک مرکزی تعیین می شود.

تبصره ۲- عامل نظارتی موظف است اطلاعات سپرده های احتیاطی صندوق های تحت نظارت خود را به بانک مرکزی ارائه دهد.

فصل دوم- مقررات ناظر بر تأسیس صندوق

بخش اول: مقررات مشترک انواع صندوق

ماده ۳- تأسیس صندوق، با اخذ اجازه نامه تأسیس و با رعایت شرایط مقرر در این دستورالعمل مجاز می باشد.

ماده ۴- تأسیس و فعالیت صندوق در چارچوب اساسنامه مورد تأیید بانک مرکزی که عیناً در مرجع ثبت شرکت ها به ثبت برسد، مجاز می باشد. هرگونه تغییر در اساسنامه صندوق باید به تأیید بانک مرکزی رسیده و سپس در مرجع ثبت شرکت ها ثبت شود. اساسنامه یادشده، باید علاوه بر اهداف، سرمایه، مؤسسين، ارکان، انحلال و تصفیه حداقل دربردارنده موارد زیر باشد:

۴-۱- تعداد و شرایط عمومی و تخصصی مؤسسين، اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل؛

۴-۲- شیوه انتخاب اعضای هیأت امناء و هیأت مدیره از میان مؤسسين یا خارج از آن ها؛

۴-۳- روش های افزایش سرمایه؛

۴-۴- شیوه انتخاب بازرس قانونی و حسابرس مستقل.

تبصره- بانک مرکزی موظف است «اساسنامه نمونه» صندوق را ظرف مدت سه ماه پس از تاریخ تصویب این دستورالعمل در چارچوب مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات مربوط تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۵- مسئولیت اداره صندوق برعهده هیأت مدیره ای است که توسط هیأت امناء انتخاب می شوند.

ماده ۶- مؤسسين، اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق حسب مورد باید از شرایط ذیل برخوردار باشند:

۶-۱- دارا بودن تابعیت ایران؛

۶-۲- سکونت در ایران صرفاً برای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل؛

۶-۳- نداشتن چک برگشتی رفع سوء اثرنشده در شبکه بانکی کشور؛

هیأت عالی

۴-۶- نداشتن بدهی غیر جاری به مؤسسات اعتباری؛

۵-۶- داشتن گواهی عدم سوء پیشینه برای اعضاء هیأت مؤسس، هیأت امانا، هیأت مدیره و مدیرعامل؛

۶-۶- برخورداری از صلاحیت حرفه‌ای (به تشخیص بانک مرکزی) صرفاً برای هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق نوع سوم و بزرگ؛

۷-۶- عدم سلب صلاحیت به عنوان عضو هیأت مدیره و مدیرعامل اشخاص تحت نظارت بانک مرکزی طی دو سال گذشته صرفاً برای عضو هیأت مدیره و مدیرعامل؛

۸-۶- عدم حجر و ورشکستگی؛

۹-۶- نداشتن سمت مدیرعامل، عضو هیأت مدیره در سایر صندوق‌های قرض الحسنه؛

تبصره ۱ - صدور تأییدیه صلاحیت عمومی و حرفه‌ای اعضاء هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق در زمان بکارگیری منوط به احراز شرایط مندرج در این ماده و براساس ضوابطی خواهد بود که توسط بانک مرکزی تهیه و ابلاغ می‌شود.

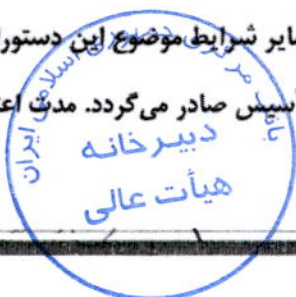
تبصره ۲- مفاد بند ۶-۵ این ماده پیرامون ضرورت ارائه گواهی عدم سوء پیشینه اعضاء هیأت مدیره و هیأت امانا صندوق، نسبت به نماینده حقیقی اشخاص یاد شده (در مواردی که هیأت مدیره یا هیأت امانا صندوق شخص حقوقی باشد) نیز لازم‌الرعايه می‌باشد.

ماده ۷- اکثریت اعضاء هیأت امانا صندوق از میان مؤسسين انتخاب می‌گردند. اعضاء هیأت امانا صندوق، در صورت عدم امکان ادامه مسئولیت به دلایلی نظیر فوت، حجر یا وقوع شرایط اضطراری، با تأیید بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) و در صورت احراز شرایط مندرج در ماده ۶- با رعایت ترتیبات مشخص شده در این دستورالعمل قابل تغییر است.

تبصره- اعضاء هیأت امانا صندوق‌های موجود که پیش از تصویب این دستورالعمل به فعالیت اشتغال داشته‌اند، در اجرای مفاد این ماده براساس ترتیبی که بانک مرکزی تعیین می‌نماید، در حکم مؤسسين می‌باشند.

ماده ۸- سرمایه اولیه صندوق باید به صورت نقدی توسط مؤسسين تأمین شود. آورده مؤسسين پس از واریز به حساب صندوق، از تملک آن‌ها خارج شده و متعلق به صندوق است. مازاد غیرقابل تخصیص صندوق متعلق به صندوق بوده و می‌تواند پس از طی مراحل قانونی، صرف افزایش سرمایه صندوق شود. کسری سالانه صندوق از محل مازاد غیرقابل تخصیص سال‌های قبل یا از محل سرمایه صندوق تأمین می‌شود.

ماده ۹- در صورت تأیید اساسنامه، احراز صلاحیت مؤسسين، اعضاء هیأت امانا، تودیع کامل سرمایه و همچنین احراز سایر شرایط موضوع این دستورالعمل ظرف مدت ۳۰ روز پس از تکمیل مدارک و مستندات لازم، اجازه‌نامه تأسیس صادر می‌گردد. مدت اعتبار اجازه‌نامه تأسیس، حداکثر شش ماه پس از صدور است. مؤسسين موظفند

ظرف مدت یادشده، نسبت به ثبت صندوق در مرجع ثبتی و ارسال مدارک ثبتی اقدام نمایند. در غیر این صورت اجازه نامه تأسیس صادره ابطال می شود. اجازه نامه تأسیس صرفاً به منظور انجام امور ثبتی صادر می شود و شروع به فعالیت صندوق منوط به کسب اجازه نامه فعالیت است.

تبصره - مهلت مقرر در این ماده برای ثبت صندوق و ارسال مدارک ثبتی، حداکثر تا سه ماه قابل تمدید می باشد.

ماده ۱۰- پس از دریافت و تأیید مدارک ثبت صندوق در مرجع ثبتی و تمهید دیگر شرایط مقرر در این دستورالعمل، ظرف مدت ۳۰ روز اجازه نامه فعالیت صادر می گردد. شروع به فعالیت صندوق پیش از دریافت اجازه نامه فعالیت، ممنوع است.

تبصره ۱- اجازه نامه فعالیت صندوق برای بار اول با مدت اعتبار سه سال صادر می گردد و برای دفعات بعد، در صورت تأیید عملکرد صندوق، با مدت اعتبار حداکثر پنج سال قابل تمدید می باشد.

تبصره ۲- در صورتی که صندوق ظرف مدت حداکثر سه ماه از تاریخ اخذ اجازه نامه فعالیت، بدون عذر موجه به تشخیص بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می کنند)، فعالیت خود را شروع نکند، اجازه نامه های تأسیس و فعالیت صندوق باطل می گردد. در این صورت، به تقاضای مجدد مؤسسين برای تأسیس صندوق، تا مدت سه سال ترتیب اثر نخواهد داد. چنانچه صندوق در مهلت سه ماهه مقرر، با عذر موجه به تشخیص بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می کنند) فعالیت خود را شروع ننموده باشد، مهلت مزبور پس از تأیید نهایی بانک مرکزی حداکثر به مدت یک ماه تمدید خواهد شد.

ماده ۱۱- اجازه نامه های تأسیس و فعالیت صندوق، در هیچ قالبی از جمله اجاره یا وکالت قابل انتقال و واگذاری به غیر نیست.

ماده ۱۲- تمام صندوق های تأسیس شده توسط وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت های دولتی و دانشگاه ها و مؤسسات آموزشی، مؤسسات اعتباری و سایر اشخاص حقوقی، مشمول ضوابط دستورالعمل حاضر خواهند بود.

تبصره - صندوق های قرض الحسنه ای که بدون ثبت رسمی و بدون داشتن شخصیت حقوقی و بصورت محدود و غیررسمی توسط جمع های خانوادگی و مانند آن بدون استفاده از عنوان خاص، تابلو، سربرگ، پایگاه اینترنتی و هرگونه نماد یا ابزار دیگری که سپرده گیری از عموم را تداعی یا تبلیغ کند، فعالیت می کنند در شمول این

دستور العمل نمی باشد و نیاز به اخذ مجوز ندارد. تشخیص صندوق های موضوع این ماده بر عهده بانک مرکزی می باشد.

بخش دوم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض الحسنه نوع اول

ماده ۱۳- اشخاص حقوقی نیز علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶)، در صورتی که انجام قرض الحسنه و یا امور خیریه و عام المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آنها که به تأیید مرجع ذی صلاح رسیده است، قید شده باشد و براساس تأیید حسابرس مستقل یا بازرس قانونی ایشان، مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت و اصلاحات بعدی آن نباشند و سرمایه ثبتی آنها از حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع اول کمتر نباشد، می توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض الحسنه نوع اول تقاضای خود را ارایه نمایند.

ماده ۱۴- حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع اول معادل یک میلیارد ریال می باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

ماده ۱۵- اعضای هیأت مؤسس/امناء صندوق موظف به رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه صندوق» می باشند.

بخش سوم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض الحسنه نوع دوم

ماده ۱۶- اشخاص حقوقی علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶)، در صورتی که انجام قرض الحسنه و یا امور خیریه و عام المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آنها که به تأیید مرجع ذی صلاح رسیده است، قید شده باشد و براساس تأیید حسابرس مستقل یا بازرس قانونی ایشان، مشمول ماده (۱۴۱) قانون تجارت و اصلاحات بعدی آن نباشند و سرمایه ثبتی آنها از حداقل سرمایه مورد نیاز جهت تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم کمتر نباشد، می توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض الحسنه نوع دوم تقاضای خود را ارایه نمایند.

ماده ۱۷- حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم معادل پنج میلیارد ریال می باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

ماده ۱۸- سرمایه اولیه مؤسسين و آورده نقدی هیأت امناء برای افزایش سرمایه صندوق نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده های تودیع شده نزد صندوق یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد. اعضای هیأت مؤسس/امناء صندوق باید با ارائه تعهد کتبی، رعایت

قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه صندوق» را متعهد گردند.

بخش چهارم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض الحسنه نوع سوم

ماده ۱۹- اشخاص حقوقی در صورتی که انجام قرض الحسنه و یا امور خیریه و عام المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آنها که به تأیید مرجع ذیصلاح رسیده است، قید شده باشد، علاوه بر رعایت مفاد ماده ۶- در صورتی می توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض الحسنه نوع سوم تقاضای خود را ارایه نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

۱۹-۱- ارائه صورت های مالی حسابرسی شده برای سه دوره مالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۱۹-۲- عدم اظهار نظر مردود یا فقد اظهار نظر توسط حسابرس مستقل برای حداقل سه دوره مالی متوالی

منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۱۹-۳- اخذ تأییدیه از حسابرس مستقل مبنی بر ثبات و تداوم فعالیت؛

ماده ۲۰- حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع سوم معادل بیست و پنج میلیارد ریال می باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

ماده ۲۱- سرمایه اولیه مؤسسين و آورده نقدی هیات امناء برای افزایش سرمایه صندوق قرض الحسنه نوع سوم نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده های تودیع شده نزد صندوق های مذکور یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد. اعضای هیات مؤسس صندوق باید با ارائه تعهد کتبی، رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در «تأمین سرمایه اولیه» را متعهد گردند.

تبصره- افزایش سرمایه صندوق منوط به احراز منشاء تأمین آن توسط بانک مرکزی می باشد.

بخش پنجم: مقررات خاص تأسیس صندوق قرض الحسنه بزرگ

ماده ۲۲- اشخاص حقوقی در صورتی که انجام قرض الحسنه و یا امور خیریه و عام المنفعه به عنوان موضوع فعالیت در اساسنامه آنها که به تأیید مرجع ذیصلاح رسیده است، علاوه بر رعایت مفاد ماده (۶) در صورتی می توانند به عنوان مؤسس صندوق قرض الحسنه بزرگ تقاضای خود را ارایه نمایند که حائز شرایط زیر باشند:

۲۲-۱- ارائه صورت های مالی حسابرسی شده برای سه دوره مالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۲۲-۲- عدم اظهارنظر مردود یا فقد اظهارنظر توسط حسابرس مستقل برای حداقل سه دوره مالی متوالی منتهی به تاریخ ارائه درخواست؛

۲۲-۳- اخذ تاییدیه از حسابرس مستقل مبنی بر ثبات و تداوم فعالیت؛

۲۲-۴- نداشتن زیان انباشته در زمان ارائه درخواست.

تبصره- بانک مرکزی در موارد خاص می تواند در صورت احراز تمامی شرایط یادشده در این ماده به استثنای داشتن زیان انباشته، با صلاحدید خود نسبت به صدور اجازه نامه تأسیس اقدام نماید.

ماده ۲۳- حداقل مبلغ سرمایه نقدی مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق قرض الحسنه بزرگ معادل ده هزار میلیارد ریال می باشد که باید تماماً قبل از صدور اجازه نامه تأسیس، پرداخت شده باشد.

ماده ۲۴- سرمایه اولیه مؤسسين و آورده نقدی هیات امناء برای افزایش سرمایه صندوق قرض الحسنه بزرگ نباید به طور مستقیم و یا غیرمستقیم از محل سپرده های تودیع شده نزد صندوق های مذکور یا تسهیلات دریافتی از مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی تأمین شده باشد و منوط به احراز منشاء تأمین آن توسط بانک مرکزی می باشد.

ماده ۲۵- مجوز تأسیس صندوق قرض الحسنه بزرگ در صورت احراز شرایط مندرج در این دستورالعمل صرفاً با تأیید بانک مرکزی صادر می گردد.

تبصره- تأسیس صندوق های قرض الحسنه موضوع این ماده، مشمول ماده (۲) نمی باشد.

فصل سوم- مقررات ناظر بر فعالیت صندوق

بخش اول: مقررات مشترک انواع صندوق

ماده ۲۶- فعالیت صندوق، صرفاً با اخذ اجازه نامه فعالیت و با رعایت شرایط مقرر در این دستورالعمل و همچنین ضوابط و مقررات ناظر بر مبارزه با پولشویی مجاز می باشد.

ماده ۲۷- صندوق صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه به اخذ سپرده و اعطای وام مبادرت می نماید.

تبصره ۱- افتتاح هر نوع حساب سپرده غیر از حساب سپرده قرض الحسنه پس انداز، از جمله حساب سپرده قرض الحسنه جاری و حساب سپرده سرمایه گذاری مدت دار و نیز صدور دسته چک، دسته حواله، کارت الکترونیکی و ابزارهای پرداخت مشابه توسط صندوق برای مشتریان، ممنوع است.

تبصره ۲- ارائه کارت الکترونیکی به مشتریان توسط صندوق صرفاً از طریق مؤسسات اعتباری و بر اساس ضوابط

ابلاغی بانک مرکزی مجاز می باشد.

دبیرخانه
هیأت عالی

ماده ۲۸- صندوق موظف است منابع نقدی خود (غیر از منابع نقدی موضوع جزء (۴) ماده (۳۳) این دستورالعمل) را با تایید هیات مدیره و اعلام قبلی به بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، در قالب قرض الحسنه نزد مؤسسات اعتباری سپرده‌گذاری نماید تا از محل آن نسبت به اعطای قرض الحسنه و یا پرداخت سایر هزینه‌ها اقدام کند. صندوق موظف به اعلام مشخصات حساب‌های مزبور به بانک مرکزی می‌باشد و نگهداری منابع نقدی صندوق در حساب‌های سپرده‌ای که به نام صندوق نیست، ممنوع است.

تبصره- در صورتی که عامل نظارتی بانک قرض الحسنه باشد، صندوق موظف است منابع نقدی موضوع این ماده را نزد عامل نظارتی نگهداری نماید.

ماده ۲۹- دریافت و پرداخت وجه نقد توسط صندوق، به ازای هر مشتری در هر روز تا سقف ۱۵۰ میلیون ریال مجاز می‌باشد. هرگونه دریافت و پرداخت وجه نقد بیش از مبلغ مزبور توسط صندوق ممنوع است.

ماده ۳۰- منابع صندوق از محل‌های زیر قابل تأمین می‌باشد:

۳۰-۱- سرمایه صندوق؛

۳۰-۲- سپرده قرض الحسنه پس‌انداز؛

۳۰-۳- وجوه اداره شده؛

۳۰-۴- کارمزد قرض الحسنه اعطایی؛

۳۰-۵- سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۰-۶- کمک‌های نقدی و غیرنقدی بلاعوض اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۳۰-۷- موقوفات، وصایا؛

۳۰-۸- حبس پول؛

۳۰-۹- سایر منابع به پیشنهاد صندوق و تأیید بانک مرکزی.

✓ تبصره ۱- تحصیل دارایی ثابت مشهود و نامشهود جدید توسط صندوق در قالب موقوفات، وصایا، هبه و سایر کمک‌های غیرنقدی، تا ده برابر سرمایه ثبتي صندوق مجاز است و بیشتر از حد مزبور منوط به اخذ مجوز بانک مرکزی می‌باشد. بانک مرکزی می‌تواند در صورت صلاحدید تجویز این موضوع را به عامل نظارتی واگذار نماید.

تبصره ۲- دریافت کمک‌های نقدی و غیرنقدی اشخاص حقیقی و حقوقی، صرفاً در صورتی که هیچ‌گونه تعهدی مبنی بر اعطای قرض الحسنه، استرداد یا اعطای امتیاز و امثال آن، برعهده صندوق نباشد و با رعایت ضوابط و مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مجاز است.

هیأت عالی

تبصره ۳- مازاد غیرقابل تخصیص صندوق قابل تقسیم نبوده و متعلق به صندوق است و باید در صورت‌های مالی صندوق تحت همین عنوان ثبت شود و می‌تواند پس از تایید بانک مرکزی و طی مراحل قانونی صرف افزایش سرمایه شود.

ماده ۳۱- مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مرتبط با فعالیت و عملیات صندوق باید در صورت‌های مالی صندوق تحت همین عنوان ثبت شود و می‌تواند پس از تایید بانک مرکزی و طی مراحل قانونی، صرف افزایش سرمایه شود. در هر حال سهم (وزن) افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌های مرتبط با فعالیت و عملیات صندوق، حداکثر سی درصد سرمایه ثبتی صندوق می‌باشد.

ماده ۳۲- سازوکار ناظر بر افزایش سرمایه صندوق در چارچوب روش‌های مندرج در اساسنامه نمونه صندوق و با رعایت ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در این رابطه می‌باشد.

ماده ۳۳- مصارف صندوق عبارتند از:

۳۳-۱- قرض الحسنه اعطایی؛

۳۳-۲- هزینه‌های جاری صندوق؛

۳۳-۳- خرید دارایی‌های ثابت و تجهیزات و ملزومات مورد نیاز صندوق؛

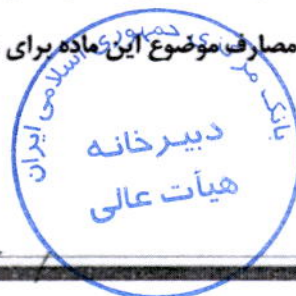
۳۳-۴- سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۳-۵- سپرده قرض الحسنه جاری نزد مؤسسات اعتباری؛

۳۳-۶- سایر مصارف به پیشنهاد صندوق و تایید بانک مرکزی.

تبصره ۱- صندوق‌های قرض الحسنه نوع اول و دوم مجاز می‌باشند در صورت داشتن مازاد غیرقابل تخصیص و انجام تکالیف مربوط به افزایش سرمایه، با تصویب دوسوم اعضای هیأت مدیره و تایید هیأت امنا، بخشی از مازاد غیرقابل تخصیص خود را صرف امور خیریه، نمایند. موارد مصرف نیز باید به تایید هیأت امنا برسد و در صورت‌های مالی صندوق افشاء شود. انجام مصارف موضوع این ماده برای صندوق‌هایی که چنین اقداماتی در اساسنامه آن‌ها پیش‌بینی نشده، مجاز نیست.

تبصره ۲- صندوق‌های قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ مجازند در صورت داشتن مازاد غیرقابل تخصیص و انجام تکالیف مربوط به افزایش سرمایه، با تصویب دوسوم اعضای هیأت مدیره و تایید هیأت امنا، حداکثر تا سقف یک دهم مازاد غیرقابل تخصیص خود را از طریق مؤسسات خیریه دارای مجوز از نهادهای ذی‌ربط صرف امور خیریه نمایند. موارد مصرف نیز باید به تایید هیأت امنا برسد و در صورت‌های مالی صندوق افشاء شود. انجام مصارف موضوع این ماده برای صندوق‌هایی که چنین اقداماتی در اساسنامه آن‌ها پیش‌بینی نشده، مجاز نیست.

ماده ۳۴- صندوق موظف است به منظور مدیریت ریسک نقدینگی، همواره حداقل ۵ درصد منابع نقدی را به صورت سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری نگهداری نماید. صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع یک و دو می‌توانند حداکثر ۲۰ درصد و صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع سه و بزرگ می‌توانند حداکثر ۱۰ درصد کل منابع نقدی را در قالب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد مؤسسات اعتباری نگهداری نمایند.

تبصره- برداشت از سپرده مذکور به نحوی که مانده سپرده مذکور به کمتر از ۵ درصد برسد، توسط صندوق صرفاً با اخذ مجوز از بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۳۵- هزینه‌های جاری صندوق، از محل کارمزد تسهیلات اعطایی، مازاد غیرقابل تخصیص، کمک‌های خیرین، سود سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و سایر درآمدها تأمین و پرداخت می‌شود.

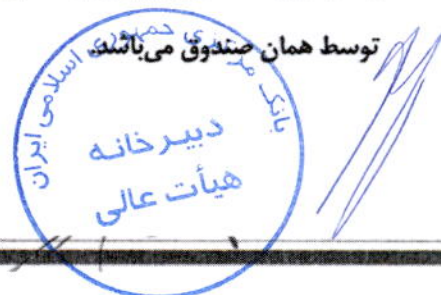
ماده ۳۶- اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه توسط صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم تا دویست میلیون ریال مجاز است. افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق، مستلزم تصویب هیأت مدیره صندوق و تأیید بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) است. در هر حال، سقف تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی صندوق‌های نوع اول، دوم و سوم بیشتر از یک میلیارد و پانصد میلیون ریال نخواهد بود.

تبصره- در مواردی که سپرده تودیع شده نزد صندوق از نوع «وجوه اداره شده» باشد، سپرده‌گذار می‌تواند افرادی را برای دریافت قرض‌الحسنه به صندوق معرفی کند. در این صورت، ضمانت قرض‌الحسنه پرداختی برعهده سپرده‌گذار بوده و صندوق نسبت به اقساط باز پرداخت نشده، در مقابل سپرده‌گذار تعهدی ندارد. صندوق موظف است این موضوع را در مفاد قرارداد سپرده‌گذاری وجوه اداره شده درج نماید. سقف تسهیلات قرض‌الحسنه قابل پرداخت به اشخاص معرفی‌شده توسط سپرده‌گذار، دو برابر سقف مجاز پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه توسط صندوق است.

ماده ۳۷- حداکثر نرخ کارمزد قرض‌الحسنه اعطایی صندوق توسط بانک مرکزی تعیین و ابلاغ می‌شود.

ماده ۳۸- حداکثر مدت بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی برای صندوق قرض‌الحسنه نوع یک و دو و سه حداکثر ۳۶ ماه و برای صندوق قرض‌الحسنه بزرگ ۶۰ ماه است.

تبصره- حداکثر مدت‌زمان بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی از محل وجوه اداره‌شده برای صندوق قرض‌الحسنه نوع یک و دو و سه، دو برابر و برای صندوق قرض‌الحسنه بزرگ، سه برابر مدت‌زمان بازپرداخت قرض‌الحسنه اعطایی

ماده ۳۹- صندوق موظف به رعایت ضوابط ناظر بر طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری و نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری می‌باشد.

تبصره- صندوق قرض الحسنه نوع اول از مفاد این ماده مستثنی می‌باشد.

ماده ۴۰- مشروط نمودن اعطای قرض الحسنه به سپرده‌گذاری و گردش حساب به هر نحو، ممنوع است. صندوق می‌تواند بدون تعهد و قرارداد با سپرده‌گذار، جهت استفاده از قرض الحسنه اعطایی برای سپرده‌گذاران حق تقدم قائل گردد.

ماده ۴۱- اعطای قرض الحسنه توسط صندوق، به اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و سایر کارکنان صندوق در چارچوب ضوابط، مقررات و رویه‌های اعطای قرض الحسنه به عموم، بلامانع بوده و حسب مورد باید در صورت‌های مالی سالانه صندوق به صورت مستقل درج گردد.

ماده ۴۲- صندوق موظف است؛ در هر زمان حداقل معادل ۷۰ درصد از مجموع منابع نقدی خود را صرف اعطای قرض الحسنه نماید.

ماده ۴۳- هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند منابع صندوق و درخواست‌های تسهیلات را به گونه‌ای مدیریت کنند که صندوق در هیچ زمانی با کمبود نقدینگی مواجه نشود.

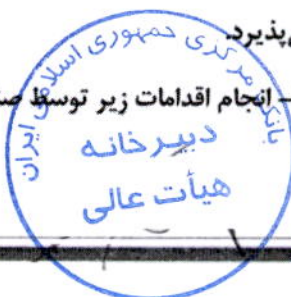
ماده ۴۴- در صورتی که صندوق‌های تحت نظارت عامل نظارتی با کسری نقدینگی مواجه شوند، هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند ضمن اعلام موضوع به عامل نظارتی، اقدامات مقتضی انجام دهند. عامل نظارتی موظف است در صورت درخواست هیأت مدیره و مدیرعامل، با اخذ تضمین لازم تمهیداتی را فراهم آورد که بازپرداخت وجوه سپرده‌گذاران با اختلال مواجه نگردد.

ماده ۴۵- در صورتی که صندوقی که مستقیماً تحت نظارت بانک مرکزی است با کسری نقدینگی مواجه شود، هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق موظفند ضمن اعلام موضوع به هیأت مؤسس و هیأت امنای صندوق و بانک مرکزی، اقدامات لازم را برای تأمین کسری نقدینگی صندوق انجام دهند. بانک مرکزی می‌تواند در صورت درخواست هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق، تمام یا بخشی از سپرده احتیاطی صندوق را که نزد بانک مرکزی تودیع شده است، به صورت موقت در اختیار صندوق قرار دهد. در هر حال، مسئولیت تأمین کسری نقدینگی صندوق بر عهده هیأت مؤسس و هیأت امناء می‌باشد و تأمین آن از محل منابع بانک مرکزی ممنوع است.

تبصره ۱- مدیرعامل، هیأت مدیره و هیأت امناء در صورت تعدی و تفریط در قبال سپرده‌گذاران مسئول هستند.

تبصره ۲- اطلاع‌رسانی مفاد این بند از طریق درج در اجازه‌نامه فعالیت صندوق یا به طرق مقتضی دیگر صورت

می‌پذیرد.
ماده ۴۶- انجام اقدامات زیر توسط صندوق ممنوع است:

۴۶-۱- ارایه خدمات پایه به صورت غیرحضوری خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی؛

۴۶-۲- ارایه خدمات اینترنتی خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی؛

۴۶-۳- درگاه پرداخت اینترنتی خارج از ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی؛

۴۶-۴- انجام قرعه‌کشی و اعطای جایزه به سپرده‌گذاران صندوق؛

۴۶-۵- کارسازی چک اشخاص حقیقی و حقوقی؛ ✓

۴۶-۶- افتتاح حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری ارزی؛

۴۶-۷- ایجاد هرگونه باجه، دفتر مستقل و موارد مشابه؛

۴۶-۸- انجام هرگونه تبلیغات توسط صندوق مغایر با مفاد ضوابط ابلاغی بانک مرکزی.

تبصره- صندوق مجاز به صدور/درخواست صدور چک (عادی/تضمین شده) در وجه مشتری از محل سپرده خود نزد مؤسسات اعتباری و نیز وصول چک‌هایی است که صادرکننده آن مشتری و ذینفع آن صندوق باشد.

ماده ۴۷- استفاده از دستگاه کارتخوان در صندوق با رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی و منوط به تحقق شرایط زیر امکان‌پذیر است:

۴۷-۱- دستگاه کارتخوان به نام صندوق باشد؛

۴۷-۲- حساب سپرده متصل به دستگاه کارتخوان به نام صندوق باشد؛

۴۷-۳- برای دستگاه کارتخوان مربوط پرونده مالیاتی فعال وجود داشته باشد؛

۴۷-۴- دستگاه کارتخوان فقط از نوع ثابت باشد.

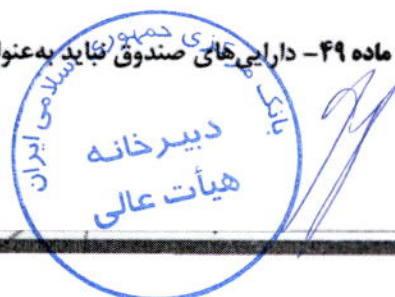
تبصره- استفاده از دستگاه کارتخوان خارج از محل فعالیت صندوق/شعبه، اکیداً ممنوع است.

ماده ۴۸- صندوق‌های قرض‌الحسنه نوع یک و دو و سه مجازند، به منظور مدیریت کسری نقدینگی صرفاً پس از اخذ مجوز از بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند)، در قالب عقد قرض‌الحسنه و حداکثر به میزان سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار صندوق - موضوع ماده ۳۴- از مؤسسات اعتباری که سپرده نزد آن دارد، تسهیلات دریافت نمایند.

تبصره ۱- تا زمان تسویه کامل تسهیلات اخذ شده، دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه جدید توسط صندوق‌های قرض‌الحسنه موضوع این ماده امکان‌پذیر نمی‌باشد.

تبصره ۲- دریافت هرگونه تسهیلات از مؤسسات اعتباری توسط صندوق قرض‌الحسنه بزرگ ممنوع می‌باشد.

ماده ۴۹- دارایی‌های صندوق نباید به‌عنوان وثیقه هرگونه تعهدی برای شخص دیگری مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۵۰- صندوق موظف است تمامی عملیات و اسناد خود را براساس استانداردهای حسابداری و همچنین ضوابطی که توسط بانک مرکزی ابلاغ می شود، در سیستم های حسابداری و بستر سامانه متمرکز عملیاتی و نظارتی بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می کنند) اجرا و ثبت نماید. عامل نظارتی موظف است گزارشات مربوطه را به بانک مرکزی ارائه نماید.

بخش دوم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع اول

ماده ۵۱- مانده سپرده های اخذ شده (به استثناء وجوه اداره شده) توسط صندوق قرض الحسنه نوع اول در هر زمان نباید از چهل برابر مجموع سرمایه ثبتي صندوق قرض الحسنه نوع اول بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع نقدي صندوق قرض الحسنه نوع اول (به استثناء کارمزد قرض الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه گذاری مدت دار) نباید بیش از دویست میلیارد ریال باشد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده ها و/یا وجوه اداره شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده ها و وجوه اداره شده اقدام نماید.

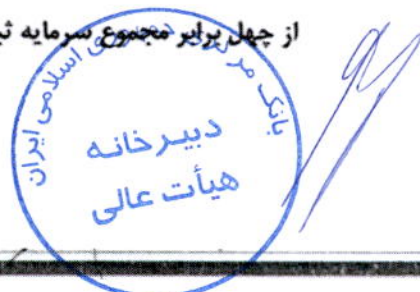
ماده ۵۲- خرید دارایی های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق حداکثر معادل سرمایه ثبتي مجاز است.

ماده ۵۳- هیأت امنای صندوق قرض الحسنه نوع اول در صورت عدم ارائه تأییدیه فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فرآجا) در خصوص محل فعالیت موظف به ارائه تعهدنامه محضری مبنی بر تقبل مسئولیت جبران هرگونه ضرر و زیان وارده به اموال سپرده گذاران ناشی از مشکلات امنیتی صندوق از جمله سرقت می باشند.

تبصره- جابجایی محل صندوق قرض الحسنه نوع اول پس از اطلاع به عامل نظارتی صرفاً در شهر محل فعالیت مندرج در اساسنامه صندوق امکان پذیر می باشد.

بخش سوم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم

ماده ۵۴- مانده سپرده های اخذ شده (به استثناء وجوه اداره شده) توسط صندوق قرض الحسنه نوع دوم در هر زمان نباید از چهل برابر مجموع سرمایه ثبتي صندوق قرض الحسنه نوع دوم بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع

نقدی صندوق قرض الحسنه نوع دوم (به استثناء کارمزد قرض الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه گذاری مدت دار) نباید بیش از هزار میلیارد ریال باشد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده ها و/یا وجوه اداره شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده ها و وجوه اداره شده اقدام نماید.

ماده ۵۵- خرید دارایی های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق حداکثر معادل سرمایه ثبتی مجاز است.

ماده ۵۶- محل فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فرآجا) باشد.

تبصره- جابجایی محل فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم پس از اخذ مجوز از عامل نظارتی صرفاً در شهر محل فعالیت مندرج در اساسنامه صندوق امکان پذیر می باشد و عامل نظارتی باید موضوع را به بانک مرکزی اطلاع دهد.

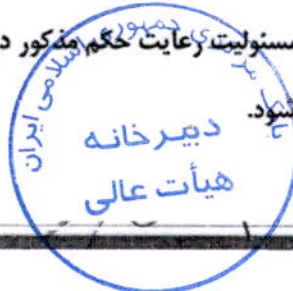
ماده ۵۷- صندوق قرض الحسنه نوع اول در صورت تأیید عملکرد در چارچوب ضوابط مربوطه، افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل، با اخذ مجوز می تواند به صندوق قرض الحسنه نوع دوم تبدیل شود.

ماده ۵۸- اجازه نامه فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع دوم، می تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، با رعایت مفاد این دستورالعمل به صندوق قرض الحسنه نوع اول تبدیل گردد.

بخش چهارم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض الحسنه نوع سوم

ماده ۵۹- مانده سپرده های اخذ شده توسط صندوق قرض الحسنه نوع سوم (به استثناء وجوه اداره شده) در هر زمان نباید از بیست برابر مجموع سرمایه ثبتی صندوق قرض الحسنه نوع سوم بیشتر شود. در هر حال مانده مجموع منابع نقدی صندوق قرض الحسنه نوع سوم (به استثناء کارمزد قرض الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه گذاری مدت دار) نباید بیش از ده هزار میلیارد ریال باشد. بانک مرکزی می تواند سقف مجموع منابع نقدی مزبور را صرفاً برای صندوق های نوع سوم که در زمان ابلاغ این مصوبه به فعالیت اشتغال دارند، افزایش دهد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف محسوب می شود.

تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند، صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده اقدام نماید.

ماده ۶۰- خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم حداکثر معادل هفتاد درصد سرمایه ثبتی مجاز است.

ماده ۶۱- محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم و شعبه آن باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فرآجا) باشد.

تبصره- جابجایی محل فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم منوط به اخذ مجوز از بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۶۲- حسابرس مستقل و بازرس قانونی صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم باید از میان حسابرسان معتمد بانک مرکزی طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی انتخاب شود.

ماده ۶۳- صندوق نوع سوم موظف است گزارش بازرس قانونی و صورت‌های مالی سالیانه حسابرسی شده توسط حسابرسان معتمد بانک مرکزی را پس از تصویب در هیأت امانا حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به بانک مرکزی ارائه نماید.

ماده ۶۴- بانک مرکزی می‌تواند در خصوص درخواست صندوق قرض‌الحسنه نوع دوم جهت تبدیل به صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم، در صورت حصول شرایط زیر اتخاذ تصمیم نماید:

۱-۶۴- ارائه گزارش عملکرد از سوی عامل نظارتی و تأیید توسط بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه؛

۲-۶۴- افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل.

ماده ۶۵- در خصوص صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم، بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، اجازه‌نامه فعالیت آن را با رعایت مفاد این دستورالعمل به صندوق قرض‌الحسنه نوع اول یا دوم تبدیل نماید.

ماده ۶۶- صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم منوط به تحقق شرایط زیر با ارائه تاییدیه عامل نظارتی و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی، مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

۱-۶۶- سپری شدن حداقل یک سال از شروع فعالیت صندوق قرض‌الحسنه نوع سوم؛

۲-۶۶- برخورداری از سرمایه به میزان ۲۰ درصد حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت صندوق

قرض‌الحسنه نوع سوم به ازای هر شعبه؛

۳-۶۶- کفایت سیستم حسابداری متمرکز بین مرکز اصلی و شعبه به تأیید حسابرس مستقل؛

۴-۶۶- فراهم نمودن امکان اتصال کلیه شعب صندوق قرض الحسنه نوع سوم به سامانه‌های اعلامی

بانک مرکزی؛

۵-۶۶- تأیید عملکرد صندوق قرض الحسنه نوع سوم توسط بانک مرکزی.

تبصره ۱- صندوق قرض الحسنه نوع سوم حداکثر مجاز به ایجاد ۱۰ شعبه می‌باشد.

تبصره ۲- صندوق صرفاً مجاز به تأسیس شعب خود در همان استان محل فعالیت می‌باشد.

ماده ۶۷- مدیرعامل صندوق قرض الحسنه نوع سوم موظف است؛ اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد، جابجایی و تعطیلی

شعب خود را که به تصویب هیأت امناء/ مدیره صندوق و تأیید عامل نظارتی (در مواردی که صندوق تحت نظر

عامل نظارتی فعالیت می‌کند) رسیده است، حداقل دو ماه قبل از اقدام، به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۶۸- در صورت تعطیلی شعبه، کلیه حساب‌ها و اسناد و مدارک باید به نزدیکترین شعبه دایر انتقال یابد.

ماده ۶۹- صندوق قرض الحسنه نوع سوم موظف است جابجایی و تعطیلی شعبه خود را پس از تأیید بانک مرکزی از

طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی از جمله، ارسال پیامک اطلاع‌رسانی به مشتریان، درج اطلاعیه در محل

شعبه، پایگاه اطلاع‌رسانی، روزنامه کثیرالانتشار و یا محلی، مراتب را حداقل دو ماه قبل از اقدام به اطلاع عموم

برساند.

بخش پنجم: مقررات خاص فعالیت صندوق قرض الحسنه بزرگ

ماده ۷۰- مانده سپرده‌های اخذشده توسط صندوق قرض الحسنه بزرگ (به استثناء وجوه اداره شده) در هر زمان نباید از ده

برابر مجموع سرمایه ثبتي صندوق قرض الحسنه بزرگ بیشتر شود. در هر حال، مانده مجموع منابع نقدي صندوق

قرض الحسنه بزرگ (به استثناء کارمزد قرض الحسنه اعطایی و سود ناشی از سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار) نباید بیش از

یکصد و پنجاه هزار میلیارد ریال باشد. بانک مرکزی می‌تواند سقف مجموع منابع نقدي مزبور را برای صندوق‌های

بزرگ افزایش دهد.

تبصره ۱- مسئولیت رعایت حکم مذکور در این ماده با مدیرعامل و هیأت مدیره است. تجاوز از حدود یادشده تخلف

محسوب می‌شود.

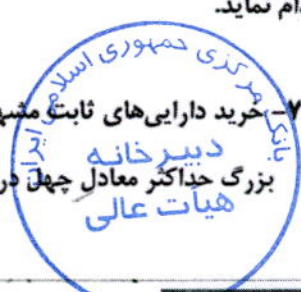
تبصره ۲- در صورتی که مانده سپرده‌ها و/یا وجوه اداره‌شده نزد صندوق از حدود مذکور در این ماده تجاوز کند،

صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه نسبت به افزایش سرمایه و یا کاهش سپرده‌ها و وجوه اداره‌شده

اقدام نماید.

ماده ۷۱- خرید دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سایر تجهیزات و ملزومات برای اداره امور صندوق قرض الحسنه

بزرگ حداکثر معادل چهل درصد سرمایه ثبتي مجاز است.

- ماده ۷۲- حداکثر مبلغ قرض الحسنه قابل پرداخت به هر شخص توسط صندوق بزرگ، دو و نیم میلیارد ریال می باشد.
- ماده ۷۳- اعطای تسهیلات قرض الحسنه به هر شخص از محل وجوه اداره شده توسط صندوق معادل دو برابر سقف مبلغ قابل پرداخت قرض الحسنه می باشد.
- ماده ۷۴- صندوق قرض الحسنه بزرگ مطابق با ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی مجاز به درخواست و استفاده از درگاه پرداخت اینترنتی به منظور انجام امور مشتریان خود می باشد.
- ماده ۷۵- صندوق قرض الحسنه بزرگ، ملزم به رعایت نسبت پوشش نقدینگی براساس ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری می باشد.
- ماده ۷۶- صندوق قرض الحسنه بزرگ، ملزم به رعایت الزامات نظام مؤثر کنترل داخلی مؤسسات اعتباری مطابق با آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می باشد.
- ماده ۷۷- اعطای تسهیلات رفاهی به کارکنان صندوق قرض الحسنه بزرگ با رعایت ضوابط پرداخت تسهیلات به کارکنان مؤسسات اعتباری، از محل حقوق مالکانه بلامانع بوده و باید در صورت های مالی سالانه صندوق به صورت مستقل درج گردد.
- ماده ۷۸- محل فعالیت صندوق قرض الحسنه بزرگ و شعبه باید مورد تأیید فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) باشد.
- ماده ۷۹- حسابرس و بازرس قانونی صندوق قرض الحسنه بزرگ باید از میان حسابرسان معتمد بانک مرکزی طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی انتخاب شود.
- ماده ۸۰- صندوق قرض الحسنه بزرگ موظف است گزارش بازرس قانونی و صورت های مالی سالانه حسابرسی شده توسط حسابرسان معتمد بانک مرکزی را پس از تصویب در هیات امنا حداکثر تا پایان تیرماه سال بعد به بانک مرکزی ارائه نماید.
- ماده ۸۱- بانک مرکزی می تواند در خصوص درخواست صندوق قرض الحسنه نوع سوم جهت تبدیل به صندوق قرض الحسنه بزرگ، در صورت حصول شرایط زیر اتخاذ تصمیم نماید:
- ۸۱-۱- سپری شدن حداقل پنج سال از شروع فعالیت براساس اجازه نامه فعالیت صادره مبتنی بر مفاد این دستورالعمل؛
- ۸۱-۲- تأیید عملکرد از سوی بانک مرکزی در چارچوب ضوابط مربوطه؛
- ۸۱-۳- افزایش سرمایه به میزان مورد نیاز و تطبیق آن با شرایط و الزامات تعیین شده در دستورالعمل.

ماده ۸۲- در خصوص صندوق قرض الحسنه بزرگ، بانک مرکزی می‌تواند در نتیجه اعمال اقدامات نظارتی و یا در صورت درخواست آن صندوق، اجازه‌نامه فعالیت آن را با رعایت مفاد این دستورالعمل به سایر انواع صندوق تبدیل نماید.

ماده ۸۳- صندوق قرض الحسنه بزرگ منوط به تحقق شرایط زیر و اخذ مجوز قبلی از بانک مرکزی مجاز به تأسیس شعبه می‌باشد:

۸۳-۱- کفایت سیستم حسابداری متمرکز بین مرکز اصلی و شعبه به تأیید حسابرس مستقل؛

۸۳-۲- فراهم نمودن امکان اتصال کلیه شعب صندوق قرض الحسنه بزرگ به سامانه‌های اعلامی بانک مرکزی؛

۸۳-۳- تأیید عملکرد صندوق قرض الحسنه بزرگ توسط بانک مرکزی.

تبصره- صندوق قرض الحسنه بزرگ حداکثر مجاز به ایجاد ۵۰ شعبه می‌باشد.

ماده ۸۴- مدیرعامل صندوق قرض الحسنه بزرگ موظف است؛ اطلاعات و مدارک مربوط به ایجاد، جابجایی و تعطیلی شعب خود را که به تصویب هیأت امناء/ مدیره صندوق رسیده است، حداقل دو ماه قبل از اقدام، به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۸۵- در صورت تعطیلی شعبه، کلیه حساب‌ها و اسناد و مدارک باید به نزدیکترین شعبه دایر انتقال یابد.

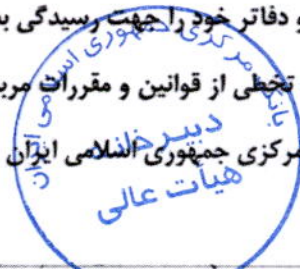
ماده ۸۶- صندوق قرض الحسنه بزرگ موظف است؛ جابجایی و تعطیلی شعبه خود را پس از تأیید بانک مرکزی از طریق روش‌های مختلف اطلاع‌رسانی از جمله؛ ارسال پیامک اطلاع‌رسانی به مشتریان، درج اطلاعیه در محل شعبه، پایگاه اطلاع‌رسانی، روزنامه کثیرالانتشار و یا محلی، مراتب را حداقل دو ماه قبل از اقدام به اطلاع عموم برساند.

فصل چهارم- نظارت بر صندوق

ماده ۸۷- صندوق موظف است حسب دستور بانک مرکزی کلیه اطلاعات و اسناد مورد نیاز از جمله، صورت‌های مالی خود را به بانک مرکزی یا عامل نظارتی (در مورد صندوق‌هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می‌کنند) ارائه دهد. عامل نظارتی موظف به ارسال اطلاعات درخواستی به بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۸۸- بانک مرکزی در هر زمان که لازم بداند، می‌تواند بازرسان خود را جهت رسیدگی به عملیات و حساب‌های صندوق اعزام نماید. مدیران صندوق ملزم به همکاری با بازرسان بانک مرکزی بوده و باید تمامی اسناد، مدارک و دفاتر خود را جهت رسیدگی بطور دقیق، کامل و به موقع به آنها ارائه نمایند.

ماده ۸۹- تخطی از قوانین و مقررات مربوطه و احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مجازات‌های مندرج در سایر قوانین و مقررات مربوط می‌گردد.

تبصره ۱- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت مدیره و یا مدیرعامل، صندوق موظف می باشد ظرف مدت سی روز کاری نسبت به معرفی اعضای جدید هیأت مدیره و یا مدیرعامل جدید اقدام نماید، عدم معرفی فرد جایگزین، به عنوان تخلف صندوق محسوب می گردد.

تبصره ۲- در صورت سلب صلاحیت هر یک از اعضای هیأت مدیره و یا مدیرعامل صندوق، اشخاص مزبور نمی توانند تا مدت دو سال به عنوان عضو هیأت مدیره و یا مدیرعامل هیچ یک از صندوق ها تعیین شوند.

فصل پنجم- گزیر، انحلال و تصفیه صندوق

ماده ۹۰- در صورتی که وضعیت صندوق به تشخیص بانک مرکزی قابل اصلاح نباشد، دستور توقف عملیات قرض الحسنه صندوق توسط بانک مرکزی صادر می گردد. در صورت غیرقابل اصلاح بودن وضعیت صندوق به تشخیص عامل نظارتی (در مورد صندوق هایی که تحت نظر عامل نظارتی فعالیت می کنند)، مراتب باید توسط عامل نظارتی به بانک مرکزی اعلام شود.

ماده ۹۱- پس از صدور دستور توقف عملیات صندوق، صندوق قرض الحسنه نوع اول و دوم منحل می شوند در مورد صندوق قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ فرایند گزیر از طریق زیر صورت می گیرد:

۹۱-۱- ادغام با صندوق دیگر مورد تأیید بانک مرکزی؛

۹۱-۲- تملک توسط مؤسسه اعتباری یا صندوق دیگر مورد تأیید بانک مرکزی؛

۹۱-۳- انحلال صندوق.

ماده ۹۲- از زمان اعلام توقف عملیات قرض الحسنه صندوق، انجام هرگونه عملیات و ایجاد بدهی یا تعهد جدید توسط صندوق ممنوع می باشد. هر نوع مداخله اعضای هیأت اماناء، هیأت مدیره و مدیرعامل در امور صندوق از زمان اعلام توقف عملیات قرض الحسنه ممنوع می باشد.

ماده ۹۳- با اعلام توقف عملیات قرض الحسنه صندوق، در صورت ضرورت و به تشخیص بانک مرکزی، مدیر/مدیران موقت برای اداره صندوق های قرض الحسنه نوع سوم و بزرگ توسط بانک مرکزی انتصاب می گردد. مدیر/مدیران موقت دارای تمام یا برخی از اختیارات مدیران صندوق متوقف، به شرح مندرج در اساسنامه به تشخیص بانک مرکزی و نیز سایر اختیارات و وظایف محوله توسط هیأت عالی خواهند بود.

ماده ۹۴- فرایند تملک، به موجب قراردادی است که متضمن توافق طرفین جهت تقبل بدهی ها و تعهدات صندوق متوقف و انتقال دارایی های آن به مؤسسه اعتباری و یا صندوق دیگر در قبال پرداخت وجه معین و یا عدم

پرداخت وجه می باشد.
ماده ۹۵- حداکثر مدت فرایند گزیر صندوق سه سال می باشد.

ماده ۹۶- صندوق در موارد زیر منحل و تصفیه می گردد:

۹۶-۱- ابطال اجازه نامه تأسیس و فعالیت؛

۹۶-۲- صدور حکم انحلال یا ورشکستگی توسط دادگاه؛

۹۶-۳- انحلال اختیاری؛

۹۶-۴- در صورتی که پس از طی مدت مقرر در ماده (۹۵) و یا پیش از مدت زمان یادشده با تشخیص بانک مرکزی، ادغام با صندوق دیگر یا تملک توسط مؤسسه اعتباری یا صندوق دیگر قابل انجام نباشد.

ماده ۹۷- در صورت انحلال صندوق، کلیه اختیارات و وظایف هیئت امناء صندوق منحل تا خاتمه امر تصفیه و آگهی ختم عمل، بر عهده مدیران تصفیه می باشد.

ماده ۹۸- مدیر تصفیه از تاریخ انتصاب، دارای تمامی یا بخشی از اختیارات و وظایف مدیران صندوق که در اساسنامه آن صندوق مقرر گردیده و نیز سایر اختیارات و وظایف محوله طبق قوانین و مقررات ذی ربط خواهد بود.

ماده ۹۹- پس از خاتمه عملیات تصفیه، مراتب باید حداکثر ظرف مدت یک ماه توسط مدیر تصفیه در مرجع ثبتی ثبت گردد.

ماده ۱۰۰- با شروع فرایند تصفیه صندوق، بستانکاران صندوق به استثناء سپرده گذاران و کارکنان آن باید ظرف مهلت زمانی حداکثر ۹۰ روز کاری از تاریخ اعلام عمومی، تمامی اسناد و مدارک مربوط به مطالبات خود را ارائه نمایند.

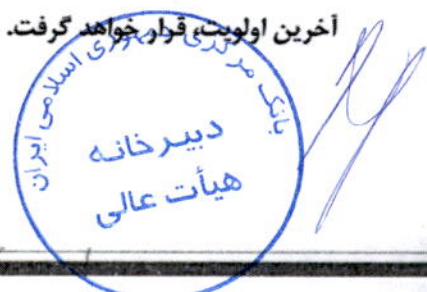
ماده ۱۰۱- با شروع فرایند تصفیه، اولویت پرداخت بدهی ها با سپرده گذاران است.

تبصره ۱- هزینه های مربوط به تصفیه صندوق از جمله حقوق مدیران تصفیه و هزینه های دادرسی از محل منابع صندوق پرداخت می گردد.

تبصره ۲- در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی هیأت مدیره و مدیرعامل در بازپرداخت سپرده ها، بانک مرکزی با رعایت مفاد این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات مربوط، نسبت به اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی در خصوص اعضاء هیأت مدیره و مدیرعامل که مرتکب تخلف شده اند، اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳- مطالبات هیأت امناء، هیأت مدیره، مدیرعامل و اشخاص مرتبط آن ها (اشخاص حقیقی یا حقوقی که با اشخاص مورد اشاره واجد رابطه مالکیتی مؤثر، شراکت تجاری، نمایندگی اعم از نمایندگی قراردادی، قانونی و قضائی یا مدیریتی بوده یا دارای خویشاوندی نسبی یا سببی طبقه اول یا درجه یک از طبقه دوم با آنان باشند)، در

آخرین اولویت قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۰۲- در فرآیند گزیر، مؤسسين و هیأت امناء صرفاً پس از پرداخت بدهی‌ها بر اساس اولویت تعیین شده در ماده ۱۰۱- فقط مجاز به مطالبه آورده نقدی اسمی خود می‌باشند.

تبصره- در صورت داشتن مازاد پس از پرداخت بدهی‌های اشاره شده در مواد (۱۰۱) و (۱۰۲) مبلغ مذکور با نظارت مدیران تصفیه، در زمره اموال در اختیار ولی فقیه محسوب می‌گردد.

ماده ۱۰۳- در صورتی که مدیر موقت یا تصفیه، معاملات و قراردادهای صندوق طی یک سال منتهی به تاریخ شروع فرآیند گزیر را صوری، غیرقانونی، ناشی از تبانی، به قصد فرار از دین و نظایر آن تشخیص دهد، موظف است نسبت به طرح دعوا در مرجع قضایی و درخواست صدور حکم ابطال معاملات و قراردادهای مذکور اقدام نماید.

ماده ۱۰۴- انتصاب اعضای هیأت امناء، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل صندوق و سایر اشخاص مرتبط مطابق با ضوابط مقرر و همچنین انتصاب اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل مؤسسات اعتباری و سایر مؤسسات پولی غیربانکی به عنوان مدیر موقت یا تصفیه صندوق صرفاً با تایید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۱۰۵- در حین انجام فرآیند گزیر و تصفیه صندوق رسیدگی به دعاوی مربوطه از جمله دعاوی ورشکستگی در مراجع قضایی منجر به توقف یا برگشت فرآیند گزیر و تصفیه نخواهد شد.

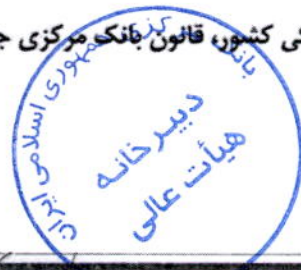
فصل ششم- سایر موارد

ماده ۱۰۶- بانک مرکزی می‌تواند نسبت به تغییر مبالغ درج شده در این دستورالعمل، حسب شرایط و اقتضانات از جمله نرخ تورم اقدام نماید.

ماده ۱۰۷- صندوق‌هایی که قبل از تصویب این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند، باید ظرف مدت دو سال از تاریخ ابلاغ این اصلاحیه دستورالعمل، مطابق شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت‌عالی می‌رسد شرایط خود را با مفاد این دستورالعمل تطبیق دهند مگر در مواردی که مهلت دیگری برای آن‌ها در مفاد دستورالعمل قید شده باشد.

تبصره- هر یک از اعضاء هیأت‌امناء پیشنهادی صندوق‌های موجود که قبل از تصویب این دستورالعمل به فعالیت اشتغال داشته‌اند، در زمان اخذ مجوز باید نسبت به ارائه تعهدنامه رسمی مبنی بر این که انتخاب آن‌ها به‌عنوان عضو هیأت‌امنا با رعایت مفاد اساسنامه صندوق و قوانین و مقررات مربوط انجام شده است، اقدام نمایند.

ماده ۱۰۸- صندوق در مواردی که در این دستورالعمل ذکر نشده است، تابع قوانین و مقررات جاری از جمله، قانون پولی و بانکی کشور، قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون تنظیم بازار

غیرمتشکل پولی، قانون تجارت، قوانین مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مصوبات، مقررات، بخشنامه‌ها و دستورات ابلاغی بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات موضوعه می‌باشد.

این دستورالعمل که در تاریخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ در قالب (۱۱۱) ماده و (۵۰) تبصره به عنوان جایگزین «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه تک‌شعبه‌ای» به تصویب هیأت‌عالی رسیده است، در هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۴۰۵/۶/۳۱ هیأت‌عالی در قالب ۱۰۸ ماده و ۵۲ تبصره مورد بازنگری واقع گردید. از تاریخ ابلاغ این بخشنامه کلیه ضوابط ابلاغی زیر فاقد اعتبار می‌باشند:

- بخشنامه‌های شماره ۹۰/۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۳/۲۲ و ۹۰/۱۴۳۵۶۱ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۱ و ۹۱/۲۹۲۰۸۷ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲ موضوع ابلاغ اصلاحات مقطعی دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه موسسات اعتباری؛
- بخشنامه شماره ۰۰/۲۰۹۷۷۱ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۴؛ ابلاغ مصوبه مورخ ۱۴۰۰/۶/۷ کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری در خصوص نحوه ارائه خدمات بانکی به صندوق‌های قرض‌الحسنه؛
- «دستورالعمل اجرایی تأسیس، فعالیت و نظارت بر صندوق‌های قرض‌الحسنه موسسات اعتباری» مصوب شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۳/۴ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی؛

